Wat is het effect van een functionele onderwijsbenadering versus een grammaticale onderwijsbenadering op de taalbeheersing van volwassen NT2-deelnemers?

Beantwoord door Maurice de Greef (kennismakelaar Kennisrotonde).

25 juni 2020 – update 10 januari 2024

KR. 939

Kort antwoord

Zowel een functionele als een grammaticale onderwijsbenadering kan in het volwassenenonderwijs bijdragen aan het leren van een tweede taal. Aansluiting bij de gesignaleerde behoeften van deelnemers en een leeromgeving waarin hun eigen context centraal staat met onder andere voldoende oefenmomenten en authentieke leeractiviteiten (de functionele benadering) levert goede leerresultaten. Ook expliciete instructie van grammatica waarbij docenten methoden als de 'keyword method' of de 'peg word method' gebruiken, categorische woordenlijsten aanbieden of de methode van uitgebreid lezen gebruiken (de grammaticale benadering), kan ervoor zorgen dat volwassenen zich de tweede taal eigen maken.

Antwoord

Docenten kunnen een traject waarin volwassenen een tweede taal leren (in Nederland Nederlands als tweede taal (NT2)) vanuit een functionele onderwijsbenadering of een grammaticale onderwijsbenadering vormgeven. Een grammaticale benadering is er met name op gericht om de grammaticaregels aan te bieden en aan te leren (Arends et al., 2010). Hierdoor kunnen de deelnemers inzicht krijgen in de structuur van woorden en zinnen in de taal zelf. Bij een functionele onderwijsbenadering staat de context van de leef-, werk- en leefomgeving van de deelnemer centraal, oftewel de context waarin men de taalvaardigheden wil toepassen (CINOP, 2013). Opdrachten, taken en toetsen zijn gericht op het toepassen van de taal in de desbetreffende context. Zowel de functionele als de grammaticale onderwijsbenadering blijken hun vruchten af te werpen.

Effecten van een functionele onderwijsbenadering

Wanneer NT2-docenten de context van de deelnemer centraal stellen, blijken tweede taalleerders goede leerresultaten te bereiken. Uit de trendanalyse van De Paepe et al. (2019) blijkt, dat volgens een aantal wetenschappelijke studies lang oefenen in veel verschillende contexten met uitdagende oefenkansen van belang is bij het aanleren van een tweede taal. Dit moet aansluiten bij wat de deelnemer met de taal in het leven wil doen (De Paepe et al., 2019). Onderzoek onder volwassen deelnemers aan trajecten basisvaardigheden (met name taaltrajecten) onderstreept dit. Duidelijk wordt, dat naast de docent met

ondersteuning van een vrijwilliger en de leermaterialen en –activiteiten voldoende mogelijkheden om het geleerde toe te passen in levensechte contexten (transfermogelijkheden) van belang is (De Greef et al., 2014).

Ook voldoende input vanuit de doeltaal, kansen om de taal zelf te produceren en persoonlijke feedback en ondersteuning zijn belangrijk (De Paepe et al., 2019). Een kwantitatief pretest-posttest onderzoek onder volwassen deelnemers aan functionele taaltrajecten ondersteunt deze benadering van taalleren. Deelnemers die deelnamen aan lessen met een participatieve methode (waarbij behoeften van de deelnemer en de lokale context centraal staan) behaalden betere leerresultaten dan de controlegroep, werden onafhankelijker, waren actiever in de omgeving en kregen daarnaast ook een betere motivatie (Arbarini et al., 2018).

Aansluiting bij de gesignaleerde behoeften van deelnemers en een expliciete link met momenten dat ze taal in hun dagelijks leven gebruiken, kan dus voor leerwinst zorgen (Benseman et al., 2005). Vluchtelingen die vaker een proactieve leerstrategie hanteren gericht op het actief gebruiken en plannen van de tweede taal in hun dagelijks leven, zijn ook bekwamer in het spreken, schrijven en begrijpen van de tweede taal. Dit bleek uit onderzoek betreffende leerstrategieën en het zelf inschatten van taalvaardigheden van Handgraaf (2017) onder 468 volwassen vluchtelingen, die deelnamen aan een inburgeringscursus.

Uit een overzichtsstudie van Dalton-Puffer et al. (2019) blijkt bovendien, dat er zowel voor NT1 als NT2 meer tijd besteed zou moeten worden aan de communicatieve taal en vooral het spreken naast het geven van expliciete instructie met betrekking tot grammatica. Tevens blijkt uit de onderzoekresultaten van Purcell-Gates et al. (2002), dat authentieke leeractiviteiten en teksten een significante invloed hebben op het meer lezen en schrijven en op de soorten gelezen en geschreven teksten (Purcell-Gates et al., 2002).

Effecten van een grammaticale onderwijsbenadering

Naast de impact van het centraal stellen van de context van de deelnemer, zijn er ook onderzoeken die aantonen, dat het aanleren van grammatica van belang is. Een kleine nuancering is op zijn plaats, omdat veel van het desbetreffende onderzoek onder studenten en jongvolwassenen is gerealiseerd.

Verschillende methoden blijken een positieve impact te hebben. Onderzoek onder 778 jonge hoogopgeleide tweede taalleerders die een tweede taal aan het leren zijn, toont aan dat met name de ‘keyword method’ meer bijdraagt aan het leren van de woordenschat. Hierbij wordt via fonologische ‘sleutelwoorden’ het nieuw te leren woord geassocieerd met een woord uit de eigen taal, dat wat betreft spelling of klank vergelijkbaar is (Sagarra & Alba, 2006).

Ander onderzoek onder 151 studenten die een tweede taal aan het leren zijn, laat juist zien dat de ‘peg word method’ een positief effect heeft op het begrip van woordenschat en woordproductie (Zarei & Keysan, 2016). Hierbij worden concrete woorden geleerd aan de hand van een lijst gerelateerd aan cijfers (met klanken), bijvoorbeeld één is steen, twee is zee, drie is knie, enzovoorts. Van elk nieuw rijtje moeten de woorden gevisualiseerd worden en in relatie worden gebracht met de eerder geleerde woorden (Zarei & Keysan, 2016).

Daarnaast toont onderzoek onder hoogopgeleide jongvolwassen tweede taalleerders aan, dat het aanbieden van categorische woordenlijsten (waarbij woorden in bepaalde categorieën worden ingedeeld) tijdens face-to-face leren in een klas de woordenschat doeltreffend vergroot (Hoshino, 2010). Ook blijkt uit een pilotstudie, dat door inzet van de methode van uitgebreid lezen (oftewel het maken van 'leeskilometers') de lees- en schrijfvaardigheid van zowel jongeren als volwassenen kan verbeteren (Horst, 2005).

Geraadpleegde bronnen

Arbarini, M., Jutmini, S., Joyoatmojo, S. & Sutarno, S. (2018). Effect of Participatory Learning Model on Functional Literacy Education. *Journal of Nonformal Education*, *4*(1), p. 13-24.

Arends, E., Bakker, H., Buunk, E., Dijks, H., De Goede, R., Hillen, W., Laumann, M., Maas, S. & Van der Worp, K. (2010). Effectiviteit van grammaticaonderwijs. *Levende Talen Magazine*, *7*, p.16-19.

Benseman, J., Sutton, A. & Lander, J. (2005). *Working in the light of evidence, as well as aspiration. A literature review of the best available evidence about effective adult literacy, numeracy and language teaching.* Auckland, New Zealand: Ministry of Education.

CINOP. (2013). *Standaarden en eindtermen ve.* *'s-Hertogenbosch: CINOP.*

Dalton-Puffer, C., Boeckmann, K.B. & Hinger, B. (2019). Research in language teaching and learning in Austria (2011 – 2017). *Language Teaching*, *52*, 201-230.

De Greef, M., Segers, M., Nijhuis, J. & Lam, J.F. (2014). *Impact onderzoek taaltrajecten Taal voor het Leven door Stichting Lezen & Schrijven op het gebied van sociale inclusie en leesvaardigheid Deel A*. Maastricht: Maastricht University.

De Paepe, L., De Maa, J. & Teepe, R. (2019). *Trendanalyse: Een analyse van de trends en hiaten in het onderzoek en beleidsadvisering over de taalverwerving Nederlands als tweede taal van de afgelopen 15 jaar in Nederland en Vlaanderen.* Den Haag: Nederlandse Taalunie.

Handgraaf, R. (2017). *Het leren van de Nederlandse taal door vluchtelingen: De relatie tussen verschillende leerstrategieën en taalbekwaamheid.* Utrecht: Utrecht University.

Horst, M. (2005). Learning L2 Vocabulary through Extensive Reading: A Measurement Study. *The Canadian Modern Language Review*, *61*(3), p. 355-382.

Hoshino, Y. (2010). The Categorical Facilitation Effects on L2 Vocabulary Learning in a Classroom Setting. *RELC Journal*, *41*(3), p. 301-312.

Purcell-Gates, V., Degener, S.C., Jacobson, E. & Soler, M. (2002). Impact of authentic adult literacy instruction on adult literacy practices. *Reading Research Quarterly* 37 (1), 70-92.

Sagarra, N. & Alba, M. (2006). The Key Is in the Keyword: L2 Vocabulary Learning Methods With Beginning Learners of Spanish. *The Modern Language Journal*, *90*(06), p. 228-243.

Zarei, A.A. & Keysan, F. (2016). The Effect of Mnemonic and Mapping Techniques on L2 Vocabulary Learning. *Applied Research on English Language*, 5(1), 17-32.

Meer weten?

Andere relevante Kennisrotonde-antwoorden:

Aan welke voorwaarden moet het zogeheten vut-model voldoen om leerresultaten te behalen bij volwassen inburgeraars?

Wat zijn effectieve werkwijzen voor het geïntegreerd aanleren van digitale vaardigheden en taalvaardigheden bij laagopgeleide volwassenen?

Over deze vraag

Opgesteld door:	Maurice de Greef (kennismakelaar Kennisrotonde)
Vraagsteller:	Docent volwasseneducatie
Onderwijssector:	Volwasseneducatie
Trefwoorden:	NT2 – taal – lezen en schrijven - spreken - vakken
Referentie:	Kennisrotonde. (2022). *Wat is het effect van een functionele onderwijsbenadering versus een grammaticale onderwijsbenadering op de taalbeheersing van volwassen NT2-deelnemers?* (KR. 939)

Dit antwoord is gepubliceerd op Kennisrotonde.nl. De Kennisrotonde is samen met NCO en Onderwijskennis een dienst van het NRO.